

ILLUME OY ESITTÄÄ

ANASTASIA LAPSUIN JA MARKKU LEHMUSKALLION ELOKUVAN

SUKUNSA VIIMEINEN

NADEZHDA PYRERKO

ALEKSANDRA OKOTETTO

ANASTASIA LAPSUI

JEVGENI HUDI

ROZA LAPTANDER

RADION ANAGURTSHI

IJUDMILA ZANNIKOVA

KÄSIKIRJOITUS Anastasia Lapsui OHJAUS Anastasia Lapsui ja Markku Lehmuskallio KUVAUS Johannes Lehmuskallio LEIKKAUS Juhani Gärty KÄNTÄÄÄNITYS Sergei Zabezin
ÄÄNISUUNNITTELIJA Pekka Karjalainen / Megaru KAMERA-ASSISTENTTI & VALOKUVAAJA Joonas Pettersson TIEDOTUS & MARKKINOINTI Liisa Lehmisto / Alice JULISTE
Juha Lassila TUOTANTOTUKI Suomen elokuvasektori / Kaisa Iito YHTEISTYÖSSÄ YLE Yhteistuotantot / Eekko Astala TUOTANTO Pertti Voutilainen & Jooko Aaltonen / Illume oy
LEVITYS Juhani Elomäki / Pirkanmaan elokuvakeskus

voima

YLE

SUKUNSA VIIMEINEN

Anastasia Lapsuin ja **Markku Lehmuskallion** uusi, nenetsinkielinen pitkä fiktioelokuva *Sukunsa viimeinen* kertoo muutoksesta, kasvatuksesta ja identiteetistä. Elokuvan tapahtumat sijoittuvat Jamalin niemimaalle Neuvostoliittoon, ohjaaja Anastasia Lapsuin lapsuuden ympäristöön. Sukunsa viimeisen tarina perustuu tositapahtumiin.

Elokuva kilpailee Berlinaleen lasten ja nuortenelokuvien Generation Kplus -sarjassa parhaan pitkän elokuvan palkinnosta eli Kristallikarhusta. Kuuden Berlinaleen ohjelmistoon valitun suomalaisen elokuvan joukosta Sukunsa viimeinen on ainut pitkä fiktioelokuva, joka osallistuu Berliinissä kilpailusarjaan. Berliinin elokuvajuhlat järjestetään 11.–21.2.2010. Sukunsa viimeinen on jo seitsemäs Berlinaleen ohjelmistoon valittu Markku Lehmuskallion ohjaama elokuva. Hänen monia töitään on esitetty festivaalin pääsarjoihin kuuluvassa Forumissa, joka juhlistaa 40-vuotista historiaansa ja esittää juhlanäytössarjassaan myös Lehmuskallion ja Anastasia Lapsuin elokuvan *Seitsemän laulua tundralta* (2000).

Sukunsa viimeinen saa teatteriensi-iltansa Suomessa heti festivaalin jälkeen **26.2.2010**. Elokuvan levittää Pirkanmaan elokuvakeskus.

Lehdistönäytökset Helsingissä

Keskiviikko 10.2.2010

13:00 Maxim

84 min.

Keskiviikko 17.2.2010

10:00 Maxim

84 min.

Lehdistökuvat

Filmikamarin pressipalvelu (www.filmikamari.fi)

Käyttäjänimi: press Salasana: noutaja

Lisätiedot ja haastattelupyynnöt, EPKt

Liisa Lehmusto

Viestintätoimisto Alice

liisa.lehmusto@alice.fi

050-3585488

Esitykset Berlinalessa

Torstai	18.02.2010	09:30	Zoo Palast
Perjantai	19.02.2010	11:30	CinemaxX 3
Sunnuntai	21.02.2010	11:00	Filmtheater am Friedrichshain

Lehdistön yhteyshenkilö Berlinalessa

Silversalt PR / Thessa Mooij

Email thessa@silversaltpr.com, mobile: +49 173 180 6622

Synopsis

Sukunsa viimeinen kertoo tarinan muutoksesta, kasvatuksesta ja identiteetin riistosta. Elokuva sijoittuu Jamalin niemimaalle neuvostovallan aikaan ja perustuu tositapahtumiin ohjaaja Anastasia Lapsuin lapsuusympäristössä.

Pieni nenetsityttö Neko (Aleksandra Okotetto) viedään vasten tahtoaan kotikodastaan sisäoppilaitokseen venäläiskylään. Vieraaseen kulttuuriin ja uusiin tapoihin pakotettu Neko kapinoi venäläistämistä vastaan ja joutuu koulutovereidensa kiusan kohteeksi ja opettajien silmätikuksi. Yhdessä samaa koulua käyvän nenetsipojan Parasin (Radik Anaguritsi) kanssa Neko pakenee päästäkseen takaisin oman perheensä ja tuttujen tapojensa suojiin. Lasten pakomatka talvisella tundralla kuitenkin päättyy lyhyeen, ja paluu kouluun ja uuteen venäläiseen elämään on vääjäämätön.

Nenetsit ja Jamalin niemimaa

Nenetsit eli jurakkisamojedit asuvat Pohjoisen Jäämeren rannikolla Arkangelin alueelta aina Jenisei-joen suistoon saakka ulottuvalla alueella. Vuoden 2002 väestönlaskennassa heidän määränsä Venäjällä oli 41 302. Nenetseistä noin 26 000 puhuu äidinkielenään nenetsin kieltä, joka kuuluu samojedikieliin.

Samojedikielet muodostavat yhdessä suomalais-ugrilaisten kielten kanssa uralilaisen kielikunnan. Suomalaiset ja nenetsit ovat siten kielisukulaisia. Nenetsin kielessä sana *nenets* tarkoittaa ihmistä ja *nenei nenets* oikeaa ihmistä. Nenetsit kutsuvat itseään *oikeiksi ihmisiksi*. Elokuvan nenetsinkielinen nimi *Pudana* tarkoittaa ”viimeistä”.

Nenetsit ovat poropaimentolaisia, metsästäjiä ja kalastajia. Vain pieni osa heistä asuu asutuskeskuksissa. Poropaimentolaiset viettävät koko elämänsä matkaa tehden. He ovat silti koko ajan kotona, sillä mukana on poronahkainen kota ja kaikki mitä talouteen kuuluu. Jamalin niemimaan tundralla asuu noin 20 000 nenetsiä.

Sukunsa viimeinen on kuvattu Länsi-Siperiassa Jamalin niemimaalla tundralla ja Panajevskin ja Suhnai Salen kylissä vuoden 2009 maaliskuussa ja elokuussa.

Luontaiselinkeinot ovat yhä olennainen osa nenetsien elämänmuotoa, mutta nenetsien perinteistä elämäntapaa uhkaa Länsi-Siperian jatkuvasti kasvava öljy- ja kaasuteollisuus. 1960-luvulla Aasian puoleiset nenetsit joutuivat kosketuksiin vierasheimoisten kanssa, kun heidän porolaitumiensa alta löydettiin maakaasua ja öljyä. Euroopan puoleiset nenetsit ovat saaneet vierasheimoisilta vaikutteita jo satoja vuosia aikaisemmin.

Jamalin niemimaalla on runsaat öljy- ja kaasuvarat, joita alettiin tutkia 1960-luvulla. Tuotanto alkoi muutamilla kentillä jo 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa, mutta käynnistyi suuressa mittakaavassa vasta 2000-luvun alussa. Suurin osa alueen kentistä on vielä hyödyntämättä. Nenetsit ja heidän perinteinen elämäntapansa ovat joutuneet yhä ahtaammalle. Laidun- ja metsästysmaat ja kalavedet jäävät laajenevan öljyteollisuuden jalkoihin.

1930-luvulla nenetsit kollektivisoitiin poronhoito- ja kalastuskolhooseihin. Osa nenetseistä asettui jo 1930-1950-luvuilla pysyvästi asumaan vasta perustettuihin kolhoosien tukikohtakyläin, jossa he kalastivat, työskentelivät vasta perustetuilla karjataloilla tai valtion sektorilla. 1960-luvulla aloitettiin aktiivinen poronhoitajien asuttamispolitiikka. Tämä politiikka onnistui vain osittain, sillä vielä tänäkin päivänä osa poronhoitajista elää perheineen tundralla, kun taas toisin paikoin vain miehet ovat tundralla.

1920-luvulta lähtien nomadiperheiden lapsia varten avattiin asuntolakouluja, joissa lapset asuivat kouluvuoden. Kouluissa oli venäjänkielinen opetusohjelma, jossa ei huomioitu paikalliskulttuuria lainkaan.

Markku Lehmuskallio ja Anastasia Lapsui ovat tehneet 1990-luvun alusta lähtien sarjan nenetsejä kuvaavia elokuvia. Niinsanottu Nenetsi-trilogia eli Poron hahmossa pitkin taivaan kaartaa (1993), Kadotettu paratiisi (1994) ja Jäähyväisten kronikka (1995) kuvaavat dokumenttielokuvan keinoin paimentolaisten katoavaa elämänmuotoa. Seitsemän laulua tundralta (2000) on ensimmäinen koskaan tehty nenetsinkielinen elokuvateatterielokuva, joka on kerännyt runsaasti huomiota ja palkintoja eri puolilla maailmaa. Muita Lapsuin ja Lehmuskallion nenetsielokuvia ovat dokumentit Elämän äidit (2002) ja Nederma – Matka (2007) sekä pitkä näytelmäelokuva Jumalan morsian (2003).

Päähenkilöt ja näyttelijät

Sukunsa viimeinen -elokuvan näyttelijät ovat syntyperäisiä nenetsejä ja kotoisin Jamalin niemimaalta, alueelta jossa elokuva on kuvattu. Kaikki ovat amatöörinäyttelijöitä lukuunottamatta ohjaaja-käsikirjoittaja Anastasia Lapsuita.

Neko nuorena tyttönä – Aleksandra Okotetto

Sukunsa viimeisen päähenkilö on Neko, nuori nenetsi-tyttö, joka asuu perheensä kanssa tundralla Jamalin niemimaalla. Hänet viedään kotoaan venäläiseen sisäoppilaitokseen, missä hänelle annetaan uusi venäjänkielinen nimi, Nadja.

Nuorta Nekoä näyttää Aleksandra Okotetto. Hän asuu Jamalilla pienessä Yarselen kylässä ja käy koulua. Aleksandra näyttää Sukunsa viimeisessä ensimmäistä kertaa.

Neko aikuisena – Nadezhda Pyrerko

Nekon tarinan kertoo hänen aikuinen minänsä Nadja, nenetsi-nainen joka on etäännytynyt juuristaan. Häntä näyttää Nadezhda Pyrerko, opettaja joka on syntynyt nenetsi.

Sukunsa viimeinen -elokuvan tarina perustuu Pyrerkon omaan elämäntarinaansa: käsikirjoituksen pohjana on Anastasia Lapsuin Pyrenkosta vuonna 1991 Panajevsin kylässä tekemä radiohaastattelu.

Nekon isoäiti – Anastasia Lapsui

Nekon tomeraa isoäitiä näyttää Sukunsa viimeisen toinen ohjaaja ja käsikirjoittaja Anastasia Lapsui. Hän on itse syntyperältään nenetsi. Nekon isoäiti vastustaa Nekon viemistä kouluun ja suorittaa perinteisen rituaalin, josta nenetsi-shamaani kieltäytyy.

Nekon isä – Jevgeni Hudi

Nekon isä ymmärtää että hänen tyttärensä ei halua lähteä pois kotoa sisäoppilaitokseen, mutta ei pysty vaikuttamaan hänen kohtaloonsa. Nekon isää näyttelee Jevgeni Hudi, joka työskentelee Jamalin niemimaalla poromiehenä.

Nekon ystävä Parasi – Radion Anaguritshi

Sisäoppilaitoksessa Nekolla on vähän ystäviä mutta hän löytää toverin nenetsi-pojasta Parasista, joka osaa jo venäjää ja kääntää opettajan puheet Nekolle. Yhdessä Parasin kanssa hän karkaa koulusta ja suunnistaa tähdistä tundran poikki kotiin. Parasia näyttelee Radion Anaguritshi, nenetsi-taustainen koulupoika.

Opettaja – Ljudmila Zannikova

“Lenin sanoo: opiskele, opiskele!”, sanoo sisäoppilaitoksen opettaja, jonka tehtävänä on muuttaa Neko lukutaidottomasta nenetsityöstä neuvostokansalaiseksi. Työ ja elämä pikkukaupungissa keskellä tundran tyhjyyttä ei ole hänelle helppa. Opettajaa näyttelee venäläinen eläkeläinen Ljudmila Zannikova.

Ohjaajien sana

"Elämä sisäoppilaitoksessa on oivallinen keino kuvata vähemmistöjen ongelmaa silloin, kun pienemmät kulttuurit yritetään muuttaa valtakulttuurin kaltaisiksi. Virallisen koulumaailman sisään kätkeytyy toisenlainen vähemmistöjä koskeva todellisuus, jota halusimme elokuvassamme käsitellä. Sisäoppilaitoksen oppilaiden muodostama pienoismaailma osoittaa miten julmaa keskinäistä rasismia myös pienten kulttuurien välillä voi esiintyä. Pienten kulttuurien keskinäiset ennakkoluulot ja kotona opitut ajatusmallit tulevat säälimättömän spontaanisti esille elokuvassa koulua käyvien lasten sanoissa ja teoissa."

Anastasia Lapsui ja Markku Lehmuskallio

Krediittitiedot

Nimi	Sukunsa viimeinen
KV-nimi	Pudana Last of the Line
Genre	Fiktio / Draama
Kesto	84 min
Alkuperämaa	Suomi
Ohjaajat	Anastasia Lapsui Markku Lehmuskallio
Käsikirjoitus	Anastasia Lapsui Markku Lehmuskallio
Näyttelijät	Aleksandra Okotetto Nadezhda Pyrenko Anastasia Lapsui Jevgeni Hudi Roza Laptander Radion Anaguritshi Ljudmila Zannikova
Kuvaus	Johannes Lehmuskallio
Leikkaus	Juho Gartz
Äänitys	Sergei Zabenin
Äänisuunnittelu	Pekka Karjalainen
Tuotanto	Illume Oy Pertti Veijalainen Jouko Aaltonen

